

EDEBİYAT – KÜLTÜR
ve
TARİH ARAŞTIRMALARI

Editörler

Dr. Tunay KARAKÖK
Dr. Hüseyin DEMİR

YAZARLAR

Ahmet ALTAY
Ayşe DENKNALBANT ÇOBANOĞLU
Burcu ŞENTÜRK
Bürhan Mustafa BÜYÜKARSLAN
Cahit KARAKÖK
Davut GÜREL
Durmuş Ali AKKAŞ
Durmuş GÜR
Faruk KANGER
Harun ER
Hüseyin DEMİR
Lüdmila DONÇEVA-PETKOVA
Naz PENAH
Nuri TAŞKIN
Meliha AYDINLI
Rahmet Sena ÖZDEMİR
Rumen İVANOV
Saadet Armağan GÜLEÇ KORUMAZ
Sait ÇİL
Selçuk SEÇKİN
Özlem GÜNEŞ
Tunay KARAKÖK

Hiperyayın 655
Araştırma- İnceleme

Editörler
Dr. Tunay KARAKÖK - Dr. Hüseyin DEMİR

Genel Yayın Editörü
Hatice BAHTİYAR

Mizanpaj
Senem ILGIN

Kapak Tasarım
Kenan TEMİZEL

Yayıncı Sertifika No: 16680

ISBN: 978-605-281-968-5

e- ISBN: 978-605-281-969-2

1. Baskı: İstanbul, 2020

Copyright© Tüm hakları saklıdır. Bu kitabın telif hakları, 5846 sayılı yasanın hükmüne göre, kitabı yayımlayan Hiperlink Eğitim İletişim Yay. Gıda. San. ve Tic. Ltd. Şti. ve Dr. Tunay KARAKÖK - Dr. Hüseyin DEMİR'e aittir. Yayıncının ve yazarın izni olmaksızın elektronik ve mekanik herhangi bir kayıt sistemi veya fotokopi ile çoğaltılamaz, kopyalanamaz. Ancak kaynak gösterilerek kısa alıntı yapılabilir.

*Kitap içerisinde yer alan yazıların her türlü sorumluluğu yazarlarına aittir.
Yayınevi uluslararası bir yayınevdir.*

Edebiyat-kültür ve tarih araştırmaları / ed. Tunay Karakök, Hüseyin Demir. - İstanbul: Hiperyayın, 2020.

411 s.: fotoğ., hrt., şkl., tbl.; 21 cm. — (Hiperyayın; 655)

Kaynakça bölüm sonlarındadır.

ISBN: 978-605-281-968-5-e-ISBN: 978-605-281-969-2

1. Edebiyat 2. Kültür 3. Tarih I. Eser adı II. Dizi

DJK62 .E34 2020 939.5 EDE 2020

Baskı-Cilt: Mikyas Basım Yayın Matbaacılık **Sertifika No:** 35532

GENEL SATIŞ PAZARLAMA VE YAYINEVİ

Hiperlink Eğt İlet. Yay. Gıda San. ve Paz. Tic. Ltd. Şti

Tozkoparan Mah. Haldun Taner Sok. Alparslan İş Merkezi

No: 27 Kat: 6 D: 21 Merter- Güngören / İstanbul

Telefon: 0212 293 07 05-06 Faks: 0212 293 56 58

www.hiperlink.com.tr / info@hiperlink.com.tr

İÇİNDEKİLER

TAKDİM.....	11
ÖNSÖZ.....	13

BİRİNCİ BÖLÜM

EDEBİYAT ARAŞTIRMALARI.....	17
Berdi Kerbabayev'in ' <i>Kızlar Dünyası</i> ' Adlı Eserinde Sovyetler Öncesi Ve Geçiş Dönemi Türkmen Toplumundaki Kadın Haklarına Yönelik Sosyolojik Bir Çözümleme	19
Avnî (Fâtih) Dîvânı'nda Dünyâ.....	38
Hüsn-Ü Aşk'ta Hz. Muhammed (S.A.V.).....	60
Sohrâb Sepehrî'nin Şiirlerinde Suyun Sesi	78

İKİNCİ BÖLÜM

KÜLTÜR ARAŞTIRMALARI	103
Tokat Bulgaç (Burgaç, Bibi, Dudu) Hatun Türbesi Hakkında Düşünceler	105
Already Digital! Focusing On Digitalization In Education Through The Pandemic-/Zaten Dijitaldi! Pandemi Sürecinde Eğitimde Dijitalleşmeye Odaklandık.....	130
Kültürel Miras Aktarımında Önemli Bir Kaynak Kent Müzeciliği: "Bartın Kent Müzesi" Örneği	148
Dini-Kültürel Değerlerin Öğretiminde Tabiat -Hayvan- İnsan Üzerinden Özgün Metaforik Metin Oluşturma Denemesi	175
Hz. Peygamber'in (S.A.V.) Giyim - Kuşamı.....	190
Şehir Kültürü ve Halk Kütüphaneleri: Bartın Örneği.....	207
Ünye Mimari Kültürel Miras Sorunları: Alan Çalışması Sonrası Tespitler	243

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TARİH ARAŞTIRMALARI	259
Kuzeybatı Anadolu ve Karadeniz'de Kutsal Bir Din Adamı: Çankırlı Hypatius (Hayatı, Çankırı Sinodu Ve Tasvirleri) ..	261
Roma Hakimiyetinin Karadeniz Kıyılarına Ulaşması: Bithynia-Pontos Eyaleti'nin Kuruluş Sürecindeki Mithridates Savaşları.....	324
Gürcistan/Acara'daki Karadeniz Sahil Yerleşimlerinde Osmanlı İzleri.....	353
Batı Karadeniz'deki Peçenek Nekropolleri (Doburca Bölgesi, Bulgaristan)	376
About Social And Cultural Life In Sinop In The Period Of Candarid Principality (1322 – 1461)/Candaroğulları Beyliği Döneminde Sinop'ta Sosyal ve Kültürel Hayat (1322-1461) Hakkında	395

Not

Kitapta yer alan yazıların, bilim, dil ve hukuki bakımından sorumluluğu yazarlarına aittir. Yayınlanan yazılar izin alınmadan kısmen ya da tamamen başka bir yerde yayınlanması yazarların iznine tabiidir.

ŞEHİR KÜLTÜRÜ VE HALK KÜTÜPHANELERİ: BARTIN ÖRNEĞİ

Nuri TAŞKIN¹

Ahmet ALTAY²

Giriş

Kültür kavramı, paylaşılan ve öğrenilen bir niteliğe sahip olduğu için çeşitli birikimlerin zamanla kalıcılık kazanmasıyla farklı bireylere ve toplumlara ulaşır. Gelecek kuşaklara aktarılarak, toplumu zengin ve yüksek bir seviyeye taşıyan kültür; şehirlerin kendine özgü karakterini ve hayat tarzını da simgelemektedir. Bir şehrin kültürel kimliği, o şehrin kuşaktan kuşağa aktarılan birikimidir. Şehirlerin kültürel kimliğini ve unsurlarını koruyan, kuşaktan kuşağa aktaran önemli bellek kurumlarından birisi de kütüphanelerdir. Kütüphane türleri içinde ise şehir kültürüyle en fazla etkileşim içinde olan kütüphaneler halk kütüphaneleridir. İçinde bulunduğu şehrin kültür değerlerinin ve mirasının korunması ve yarınlara aktarılmasında önemli rol oynayan kurumlar olan halk kütüphaneleri, sundukları hizmet ve gerçekleştirdikleri etkinliklerle şehirde yaşayan insanlara yaşadıkları şehrin kültürü konusunda bilinç ve farkındalık kazanmalarına katkı sağlarlar. Halk Kütüphanelerinin bu türdeki hizmet ve etkinlikleri şehrin kimliğinin ve bilincinin gelişmesini de olumlu olarak etkiler. Halk kütüphaneleri şehir kültürünü etkilemenin ötesinde aynı zamanda bu kültürden etkilenen kurumlardır. Kütüphane binasının mimarisinden iç mekân tasarımına, dermesinden, hizmetlerine kadar halk kütüphanesindeki pek çok faktör içinde bulunduğu şehrin kültüründen etkilenmektedir.

Bu çalışmada Türkiye'nin Batı Karadeniz Bölgesinde yer alan ve tarihsel birikiminin yanı sıra zengin bir kültürel çeşitliliği de

1 Arş. Gör. Bartın Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, Bartın - TÜRKİYE

2 Dr. Öğr. Üyesi, Bartın Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, Bartın - TÜRKİYE

barındıran Bartın şehrinde faaliyet gösteren halk kütüphanelerinin içinde buldukları şehrin kültürü ile olan karşılıklı etkileşiminin bir değerlendirmesi yapılacaktır. Ancak daha önce konunun kuramsal çerçevesini ortaya koymak amacıyla kültür ve şehir ve kavramları ele alınarak, halk kütüphaneleri ve şehir kültürü arasındaki ilişki üzerinde durulacaktır.

Kültür ve Şehir

Türk Dil Kurumu (2020) tarafından “*tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü*” olarak tanımlanan kültür, toplumların hayata ve olaylara bakış tarzı, dünyaya ve yarınlara bıraktığı izdir. Bir başka ifade ile kültür, bir insan ve toplum kuramıdır. Bu çerçeveden bakıldığında kültür, toplum ve toplumu oluşturan insanlar üzerinde oldukça etkili olan ve sınırları çok geniş bir kavramdır (Asunakutlu ve Safran, 2004: 33; Smith, 2000: 38; Baykan, 2007: 73) Öğrenilebilen ve aynı zamanda öğretilebilen bir kavram olan kültür, elde tutulup saklanabilen ve gelecek kuşaklara aktarılabilen toplumsal bir olgudur. Kültürün aktarılabilme özelliği, onun süreklilik kazanması varoluşunu sürdürebilmesinin tek yoludur. Söz konusu aktarım ve süreklilik ile varlığını koruması onu değerli kılar. Kültürün nesiller boyunca aktarımı, bir miras olarak düşünülmesini de sağlar (Çakır, 2010: 34; Güvenç, 2015: 121; Sümbül, 2019: 9).

Kültür; birikim sonsuzluğu ve süreklilik özellikleriyle, toplumlar üzerinde değiştirici, dönüştürücü, bilgilendirici ve bütünleştirici etkiler yapar. Belli bir zaman bağlantısında yaşanmış ve yaşanacak olan tüm gerçeklik, kültürü ortaya çıkarmaktadır. Kültür; insan merkezlidir ve insanın bilgisel üretimiyle şekillenmektedir. Kültürün sahip olduğu anlam, bağlam, kazanım ve varlığı ile ilgili açıklamaların tamamı bilgiyle ilişkilidir. İnsanın evrimi, niteliği ve süreci kültür üretmektedir. Kültür ise bilgiyi dönüştürmektedir (Yalçınkaya, 2016: 596).

Bir toplumun kültürel olarak en gelişmiş şeklini ortaya koyan yerler olan Şehirler, tarihin ilk dönemlerinden itibaren kültür ve medeniyet kavramları ile sürekli etkileşim içerisinde olmuş, bu kavramların odağında yer almışlardır. Latince kökenli dillerde kültür anlamına gelen “Civilization” şehir anlamındaki “civitas” kelimesinden türemiştir. Aynı şekilde Arapça kökenli uygarlık anlamına gelen “medeniyet” kavramının temeli de şehir manasına gelen “medine”dir (Holton, 1999: 119; Erten: 1999: 31; Koyuncu Okca, 2019: 406). Tarih öncesi dönemlerden beri bir arada yaşayarak aynı mekânları ve alanları paylaşan insanlar, aslında şehir toplumu denilen sosyal yapının temellerini atarak ortak bir kültür ve medeniyet birikimini de inşa etmeye başlamışlardır. Birbirleriyle olan ilişkilerini, haklarını ve görevlerini belirli kurallara göre şekillendiren insanlar arasında gerek kanunlarla gerekse gelenek ve göreneklerle biçimlenen bu kültür, aynı zamanda şehir kültürü kavramının da temellerini atmıştır (Alaca, 2015a: 3).

Şehir kültürü, bir şehrin düşünsel, materyal, entelektüel ve duygusal özelliklerinin yansımasıdır ve şehirdeki kültür, edebiyat, sanat, birlikte yaşama biçimleri, yaşam tarzı, gelenekleri, değer yargılarını ve inançları kapsar. Şehrin yüzyıllar boyunca geçirdiği sosyal ve ekonomik değişimlerin sonucunda oluşan şehir kültürü, bir şehri ve o şehrin toplumunu diğerlerinden farklı yapan hayat tarzları ve her toplumun kendisine özgü olan değerleridir (Ergin, 1986: 31-37). Bir şehrin kültürü o şehirde yaşayan insanlar tarafından inşa edilir ve o şehirdeki insanların aynası gibidir. Başka bir deyişle şehir kültürü, şehrin içerisinde yaşayan insanların benimsediği ve yaşattığı kültür değerlerinin bir toplamıdır. Şehre özgü folklor, gelenekler, inançlar, bilgi, vb. unsurlar kültürel değerlerin soyut yönünü; tarihi evler, binalar, anıtlar, kitaplar, sanat çalışmalarları, yöresel kıyafetler, yemekler, kullanılan eşyalar vb. unsurlar ise somut yönünü oluşturmaktadır.

Bütün kültür değerleri gibi şehir kültürü de kuşaktan kuşağa aktarılma özelliğine sahiptir. Bu aktarılma sürecinde şehir kültürüne ait değerler değişime uğrayabilir ya da kaybolabilir. Bu

bağlamda şehirlerin kültürel mirasının kaybolmaması için bu değerlerin korunması ve kayıt altına alınması son derece önemlidir. Özellikle son yıllarda yaşanan baş döndürücü değişim ve dönüşüm dalgasıyla şehirlerde hız ve hareketliliğe dayalı popüler kültürün ön plana çıktığı ve tüm dünyayı etkisi altına alan global kültürün, şehir kültürünü ve geleneksel değerleri tehdit etmeye başladığı gözlemlenmektedir. Bu durum şehirde yaşayan insanları kültürel değerlerinden uzaklaştırarak tek tip bir yaşam tarzına sürüklemeye başlamıştır (Alaca, 2015a: 3). Şehirlerde yaşanan bu sürece bir tepki olarak yerel refleksler de giderek güçlenmeye başlamıştır. Şehirlerde yerel kültür mirası konusunda bir farkındalık oluşturulması ve bu mirasın korunarak yarınlara aktarılmasına yönelik çalışmalar her geçen gün artmaktadır. Bu çalışmalarda özellikle yerel kültür misyonu ve işlevi olan kurumların etkin bir rol alması beklenmektedir. Bahsedilen yerel kültür kurumlarından birisi de halk kütüphaneleridir. Halk kütüphanelerinin, içinde bulunduğu şehrin değişmekte ve unutulmakta olan yerel kültür unsurlarının ve değerlerinin korunarak yarınlara aktarılmasında önemli rol ve sorumlulukları bulunmaktadır. Halk kütüphanelerinin şehir kültürünü koruma, yaşatma ve yarınlara aktarma gayesiyle yapacağı etkinlikler ve sunacağı hizmetler içinde bulunduğu şehrin kalıcılığına katkı sağlayacak, dahası hem kendi kimliğini hem de şehrin kimliğini güçlendirecektir (Altay, 2018: 313-314).

Halk Kütüphaneleri ve Şehir Kültürü

Kültürün; duyuş, düşünüş ve yaşayış bakımından betimleyici ve değerlendirici nitelikleri bilgisel öze dayanmaktadır. Kültürü bilgiden, bilgiyi de kültürden ayırmak mümkün değildir. Bu nedenle hem kültür hem de bilgi kendi toplumsallığında ve tarihselliğinde özgüllüğünü ve özgünlüğünü koruyabilmektedir. Başka bir deyişle, insanın oluşturduğu kültür ve bilgi, aynı zamanda kendi iç içe geçmişliğinde insanları/toplumları yeniden şekillendirebilmektedir. Kültür özde bir bilgi toplamıdır. Bilgi ise bir kültür

üreticisidir. Bilginin birikimsel ve bütünsel erişim kanallarından birisi olan kütüphaneler; topluma ait bilgileri belgeleyen, biriktiren, erişilebilir kılan ve geleceğe aktaran toplumsal kurumlardır. (Yalçinkaya, 2016: 596- 613). Bilginin hizmete sunulması yani toplumsallaştırılması kütüphanelerin kültür hizmeti olarak görülmektedir. Kütüphanelerin, farklı tür ve formatlardaki bilgi kaynaklarını toplaması, düzenlemesi, hizmete sunması ve saklayarak gelecek nesillere aktarması kültürel değerlerin korunması ve toplumlardaki kültürel değişimin takip edilebilmesi açısından son derece önemlidir (Atılğan, 2012: 335). Kütüphaneler insanın ve toplumun ürettiği bilgiyi tekrar topluma sunarak, kültürün ortak duyuş ve düşünüş yaratmasına yardım etmekte ve belli bir yaşam biçiminin gerçekleşmesine katkıda bulunmaktadır (Oğuz, 2020, 12). Bu çerçeveden bakıldığında kültürün anlam ve kapsamı biza-tihi bir kültür kurumu olan kütüphaneyi doğal olarak kapsamaktadır. (Yılmaz, 2009: 64)

Kütüphanelerin kültür ile etkileşiminin iki boyutu bulunmaktadır. Birinci boyut kütüphanenin biza-tihi kendisinin içinde bulunduğu toplumun, ya da coğrafyanın ayrılmaz bir kültürel parçası olması durumudur. Özellikle Türk-İslam medeniyetinin hakim olduğu coğrafyalarda geleneksel şehir mimarisinde, bütün yollar, ya medreseye, ya da kütüphaneye çıkacak şekilde tasarlanmıştır. Bu anlamda bu coğrafyada kütüphanenin şehir kültürünün ayrılmaz bir parçası olduğunu söylemek mümkündür (Dalkılıç, 2018: 705-720). Ayrıca bulunduğu konumu, binası, sahip olduğu derme ve materyal vb. nedenlerden dolayı kültürel anlamı olan kütüphaneler de şehir kültürünün önemli bir unsuru olabilmektedir. Etkileşimin ikinci boyutu ise kütüphanelerin yaptığı etkinlikler ve sunduğu hizmetlerle içinde bulunduğu toplumun ya da coğrafyanın kültürünü etkileme, geliştirme ve dönüştürme gücüdür. Kütüphaneler verdikleri bilgi ve kültür hizmetleriyle kullanıcılarının entelektüel gelişimlerini destekleyen, bulunduğu yerin kültürel kalkınmasına katkı sağlayan kurumlardır (Atılğan, 2012: 336; Yılmaz: 2009: 75). Okuma alışkanlığı kazandırmak, gerçekleştir-

dikleri etkinlik ve hizmetlerle kullanıcılarının bireysel ve sosyal gelişimlerini desteklemek, kullanıcılarının araştırma becerilerini geliştirmek, bilgiyi hiçbir engel ve kısıtlama olmaksızın kullanıcılarının erişimine sunmak, ekonomik yaşama katkı sağlamak kütüphanelerin bu kapsamda değerlendirilebilecek hizmet ve etkinliklerindedir (Alaca, 2015a: 4). Bunun dışında kütüphaneler kültürel unsurları kayıt altına alarak, koruyarak, erişime açarak ve yarınlara aktararak bu unsurların toplumsal değişimin yazılı belgeleri haline gelmesini de sağlamaktadır (Atılğan, 2012: 335).

İçinde bulunduğu coğrafyanın kültürü ile en yoğun şekilde etkileşim içerisinde olan kütüphane türleri, şüphesiz halk kütüphaneleridir. Zira bu kütüphaneler, sosyal hayatın, ilişkilerin ve ihtiyaçların neticesi olarak ortaya çıkan; amaç ve işlevleri içinde buldukları tarihsel ve toplumsal koşullarla şekillenen, (Yılmaz, 1996: 360) bulunduğu yerin kültürel kalkınmasına yardımcı olan (Ersoy, 1966: 1) toplumsal kurumlardır. Toplumsal kurumlar, içinde bulunduğu toplumdaki değişme ve gelişmelere katkıda bulunan, kendileri de bu değişimden etkilenen kurumlardır (Yılmaz, 1999: 29). Bu bağlamda halk kütüphanelerinin hem içinde bulunduğu şehrin kültürünü beslediği, hem de bu kültürden beslendiğini söylemek mümkündür. Benzer bir deyişle halk kütüphaneleri hem içinde bulunduğu şehrin kültürünü etkileyen hem de şehrin kültüründen etkilenen kurumlardır.

Literatüre bakıldığında halk kütüphanelerinin içinde bulunduğu şehrin kültürüyle olan karşılıklı etkileşimine vurgu yapan pek çok ifade ile karşılaşılmaktadır. Örneğin Keseroğlu (1989: 44), halk kütüphanelerini, kendini kuran, ortaya çıkaran şehrin kültürüne ait bilgileri yarınlara aktaran, yenilerini toplayarak unutulmaktan koruyan, dolayısıyla içinde bulunduğu şehrin kültürünü canlı tutan yerel kültür kurumları olarak ifade etmektedir. Polat ve Akkaya (2018: 536) ise çalışmalarında halk kütüphanelerinin içinde bulunulan yerel şartlara uyum gösterme gerekliliğine vurgu yapmaktadır Akman (2000: 336) ise yöresiyle bütünleşememiş, nitelikli hizmetler sunamayan halk kütüphaneleri olmadan kültürel

kalkınmanın yeterince sağlanamayacağına vurgu yapmaktadır. Alaca (2015a: 4) Halk kütüphanelerinin halka en yakın ve her kesimin bilgi gereksinimine yanıt verebilecek kurumlar olarak yerel kültüre ilişkin görev ve sorumluluklarına dikkat çekmektedir. Duman (2004: 418), halk kütüphanelerinin, buldukları coğrafyanın yaşayan ve yarınlara aktarılması gereken kültürel ve sanatsal değerlerini, tespit etmesi, koruması, beslemesi, halka tanıtması ve bilinmesine katkıda bulunması misyonuna işaret etmektedir.

Halk kütüphaneleri ile ilgili Uluslararası boyuttaki temel kaynaklarda da halk kütüphanesi ve şehir kültürü etkileşimine vurgu yapan pek çok cümle bulunmaktadır. Örneğin IFLA & UNESCO Halk Kütüphanesi Bildirgesi (1995) 'nde halk kütüphaneleri "Bilgiye yerel geçiş kapısı" olarak nitelendirilerek bu kütüphanelerin yerel kültür bağlamında temel görevlerine vurgu yapılmaktadır. Bildirgede bu kapsamda halk kütüphanelerinin şu görevleri yerine getirme zorunluğuna dikkat çekilmektedir:

- Hizmet verdiği toplumda kültürel miras duyarlılığını artırmak, kullanıcılarını sanattan, bilimsel başarı ve yeniliklerden haberdar etmek ve özendirmek,
- Bütün uygulamalı sanatların kültürel anlatımlarına erişimini sağlamak,
- Kültürler arası diyalogu geliştirmek ve kültürel çeşitliliği hoş görmek,
- Sözlü geleneği desteklemek,
- Bütün vatandaşların her çeşitli yerel toplulukla ilgili bilgilere erişimini sağlamak, (UNESCO, 1995: 145).

Halk Kütüphanesi Hizmeti: Gelişim İçin IFLA/UNESCO İlkeleri'nde halk kütüphanelerinin yerel topluluğun yararı için yerel tabanlı hizmetlere dayanması gerekliliğine ve sunduğu hizmetlerde kültürel farklılıkları da göz önünde bulundurmasına işaret edilmektedir (2007: 32-33). IFLA tarafından yayımlanan "Çok Kültürlü Kütüphane Bildirgesi"nde kültürel çeşitliliğin insanoğlunun ortak mirası olduğu ve tüm insanlık için korunması gerektiği

ifade edilmektedir. Kütüphanelerin öğrenme, bilgi ve kültür merkezleri rolleriyle toplumdaki farklı kültürlere hizmet etmeleri gerektiği vurgulanmakta ve kütüphanelerin kültürel kimlikler ve değerler bağlamında toplumun temel hak ve özgürlükleriyle bilgiye erişim hakkını gözeterek şekilde hizmetlerini geliştirmeleri gerektiği belirtilmektedir (IFLA, 2009). PULMAN Türkiye Ulusal Toplantısı Sonuç Raporunda ve CALIMERA Kılavuz İlkeleri: İyi Uygulama Kılavuzu'nda da halk kütüphanelerinin yerel kültürel bilgilere ve topluluk bilgilerine erişim konusunda önemli rol ve sorumlulukları olduğu ve halk kütüphanelerinin bu alandaki hizmetlerinin yerel kültürün beslenmesi ve yarınlara aktarılmasında son derece önemli olduğu ifade edilmektedir (PULMAN, 2002: 70; CALIMERA, 2005: 27).

Türkiye'de halk kütüphaneleri ile ilgili temel yasal mevzuat olan "Halk Kütüphaneleri Yönetmeliği"nde de (2012) Halk kütüphanelerinin şehir kültürü bağlamındaki görev ve işlevlerini şu şekilde sıralamaktadır: Bulunduğu yerdeki insanlara okuma ve kütüphane kullanma alışkanlığı kazandırmak, toplumun kültürel kalkınmasına katkı sağlamak, toplumda kültürel mirasa, sanata, bilime karşı duyarlılık ve farkındalık oluşturmak, somut olmayan yerel kültür mirasının toplanması, düzenlenmesi, korunması, kullandırılması, geleceğe aktarılmasına destek olmak, kültürler arası diyalogu geliştirmeye yönelik çalışmalar yapmak, bulunduğu yerin kültürel, sosyal ve tarihi yapısı ile ilgili yerel koleksiyon oluşturmak ve hizmete sunmak, içinde bulunduğu toplumun her kesimine yönelik sanatsal, eğitici ve kültürel etkinlikler gerçekleştirmek, kütüphane hizmetlerini geliştirmek ve yaygınlaştırmak amacıyla çevresindeki diğer kamu kurumları, yerel yönetimler, eğitim, öğretim, sanat-kültür, sivil toplum kuruluşları ve gönüllü kişilerle işbirliği yapmak (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2012)

Halk kütüphaneleri, bulunduğu şehrin canlı merkezlerinden birisi olma zorunluluğu nedeniyle şehirdeki kültürel hayatın sürdürülmesi ve geliştirilmesinde önemli bir rol üstlenmektedir. Halk kütüphanelerinin şehir kültürüne ilişkin işlevlerini Keseroğlu (1989: 44), "*halk kütüphanelerinin hizmetleri ile kendini kuran ve*

ortaya çıkararak kültürün, bilgilerini aktardığı, yenilerini toplayarak unutulmaktan koruduğu ve yaşattığı kuruluşlar olması dolayısıyla öne çıkarmak mümkündür. Bu işlevi ile kendini kuran topluma süreklilik kazandıran halk kütüphaneleri, toplumda üretilen kültür değerlerini (her türlü sanat ve düşünce ürünlerini) toplumdan alıp yeniden topluma vermesi, toplumun iktisadi ve siyasi yaşamının yerleşikliği, süreklileştirilmesi için bir ön koşul olarak karşımıza çıkmaktadır” diye açıklamaktadır.

Halk kütüphaneleri, verdikleri hizmetler ile şehrin kültürel hayatında olmazsa olmaz toplumsal kurumlarından birisidir. Bununla birlikte halk kütüphaneleri ancak hizmet verdikleri şehrin insanların gereksinimlerini yansıtan kütüphane hizmetleri ve etkinlikleri sunarak şehir kültürüne katkı sağlayabilirler. Bu bağlamda halk kütüphanelerinin şehir kültürünü geliştirmeye yönelik hizmetlerini üç başlık altında ele alabiliriz³:

- **Öğrenim merkezleri olarak halk kütüphaneleri:** Halk kütüphaneleri kullanıcılarının öğrenmeyi öğrendikleri önemli bir yaşam boyu öğrenme merkezidir. Bu kütüphanelerin yaşam boyu öğrenme kapsamında gerçekleştirecekleri kurs, eğitim, seminer, vb. etkinlikler kullanıcılarının entelektüel düzeyini arttıracak, şehrin de kültürel gelişimini destekleyecektir.
- **Kültür merkezleri olarak halk kütüphaneleri:** halk kütüphaneleri gerçekleştirdikleri hizmet ve etkinliklerle şehre ait, gelenek, edebiyat, sanat, müzik vb kültürel miras ve değerlerini korumalı, tanıtmalı, yaymalı ve yaşatmalıdır. Bu hizmetler, hem şehirdeki insanlara hem de şehre dışarıdan gelen misafirlere ya da turistlere şehrin kültürel değerlerini öğrenme ve deneyimleme olanağı sunmaktadır. Ayrıca halk kütüphanelerinin gerçekleştirecekleri bu tür kültürel etkinlikler, sosyal bağların zayıf olarak nitelendirildiği şehirlerde, insanların sosyalleşmesini de sağlayacaktır. Etkinliklerin bir

3 Bu başlıklar IFLA, (2009: 5)'dan esinlenilerek belirlenmiştir.

diğer yararı da şehir kültürünün daha demokratik bir yöne evrilmesine katkı sağlamasıdır.

- **Bilgi merkezleri olarak halk kütüphaneleri:** Şehirdeki insanlara bilgiyi dağıtarak yaydıkları gibi şehir insanının gereksinimlerini karşılayacak şekilde bilgiyi sağlar, üretir, organize eder, saklar ve erişilir duruma getirirler.

Halk kütüphanelerinin şehir kültürü ile etkileşiminde son derece önemli unsurlardan birisi de dermeleridir. Halk kütüphaneleri şehrin ekonomik, teknolojik, sosyal, eğitsel ve kültürel kalkınmasına yönelik derme geliştirme sorumluluğunu taşırlar (Keseroğlu, 2003: 32). Bu bağlamda halk kütüphaneleri şehrin kültürünü ve kimliğini korumak ve tanınmasını sağlamak amacıyla bulunduğu şehrin sosyal, kültürel, coğrafi, ekonomik, etnik, dini, siyasi, yerel ve benzeri tüm değerlerini yansıtacak yerel bir koleksiyon oluşturmalıdır. Halk kütüphanelerinin bünyelerinde oluşturacakları “şehir kitaplıkları” kütüphanelerin yerellikleri ve şehir kültürüyle bütünleşmeleri açısından son derece önemlidir. Kütüphanelerde oluşturulacak bu kitaplıklar geniş bir kaynak çeşitliliğine sahip olmalıdır. Kitaplığın dermesi, şehir coğrafyasına ve şehirde yaşayan insanların geçmişine, bugününe hatta yarınına dokunmalıdır. Şehir kitaplığının dermesi her ne kadar farklı nitelikteki kaynaklardan oluşsa da dermenin odak noktası şehir teması olmalıdır. Şehir kitaplığında aynı zamanda şehir halkının ya da şehirde daha önceleri yaşamış toplumların maddi kültür unsurları da bulundurulabilir. Örneğin özel kişilere, ailelere, sigorta şirketlerine, okullara, dini kurumlara, sivil toplum kuruluşlarına, parti ve sendikalara hatta özel işletmelere ait belgeler şehir kitaplığına eklenebilir. Ya da şehirde yaşayan insanlara ait şehirle ilgili kitap, dergi, gazete, anı, fotoğraf vb. materyalleri bağış yoluyla temin etme yoluna gidilebilir. Aynı zamanda basın yayın kuruluşları tarafından şehirde çıkarılan günlük, haftalık ya da on beş günlük gazete, dergi, bülten ile derlemeler düzenli olarak şehir kitaplığına dâhil edilebilir. Bunlar dışında şehir kitaplıklarında, sokak rehberleri, şehir plan-

ları, haritalar, fotoğraflar, efemera (her türlü broşür, poster, ilan ve afiş), şehre ait sözlü tarih kayıt ve dökümleri, belgeler, şehre ilişkin kartlar, planlar vb. bilgi kaynakları da bulunabilir (Çiçek ve Günalan, 2015: 398).

Halk kütüphanelerinin bina, personel ve bütçe gibi temel unsurları ile şehir kültürü arasında da yakın ilişki bulunmaktadır. Burada özellikle “bina” unsuruna biraz daha ayrıntılı olarak değinmek faydalı olacaktır. Halk kütüphanesi hizmetlerinin verildiği mekân olan bina, merkezi bir konumda, tüm şehrin rahatlıkla erişebileceği bir lokasyonda olmalıdır. Ayrıca kütüphanenin dış ve iç tasarımında optimum düzeyde şehir kültürüne has değer ve unsurlardan faydalanılmalıdır. Örneğin kütüphane binasının; yörenin mimari yapısı ile bütünlük taşıması, binanın iç ve dış tasarımında yörenin geçim kaynakları, folkloru, el sanatları, vb. unsurların kullanılması ya da yöredeki ünlü kişilere ilişkin objelerden yararlanılması, hizmet verdiği şehirdeki insanlarda kültürel farkındalık oluşturmaları açısından son derece anlamlıdır (Altay ve Yankova, 2016: 446). Personel ve bütçe de halk kütüphanesinin şehir kültürüne yönelik belirleyeceği stratejilerde önem taşıyan unsurlardır. Zira temel hizmetlerini verebilmek için bile yeterli insan kaynağına ve bütçeye sahip olmayan halk kütüphanelerinden, şehir kültürüne ilişkin politikalar geliştirmelerini beklemek olası değildir.

Halk kütüphanelerinin şehir kültürü bağlamında üstlenmesi gereken bir diğer önemli sorumluluk ise; yaşanan toplumsal değişim süreçlerinde kültürel değerlerin unutturulmamasına, bu değerlerin yeniden ele alınarak yaşatılmasına katkı sağlamaktır. Özellikle hızlı sanayileşen şehirlerde, geleneksel kültür değerlerinin şiddetli bir erozyona uğradığı görülmektedir. Şehir hayatının kültürel mirası açısından önemi büyük olan geleneksel değerlerin hafızalardan silinmeye başlaması geleceğimiz adına da düşündürücüdür. Halk kütüphaneleri bu değerlerin yaşatılması ve yarınlara aktarılabilmesi için kendi de çeşitli hizmetler ve etkinlikler düzenleyebilir, yerel kurum ve oluşumlar tarafından yapılan bu yöndeki faaliyetlere destek olabilirler. Halk kütüphanelerinin bu

sorumluluklarını etkin bir şekilde yerine getirmesi, özellikle günümüzde yaşanan hızlı değişim ve dönüşüm sürecinde içinde bulunduğu şehrin özgün kimliğini koruma, yaşatma ve yarınlara aktarmasında son derece önemlidir. Bu bağlamda halk kütüphanelerinin modern teknolojilerden de yararlanarak şehrin kültürel mirasını dijitalleştirilmesi ve açık erişime sunması, şehir kültürünün uzun süreli kalıcılığını, yaygın ve hızlı erişimini sağlayacaktır. Halk kütüphaneleri, bu yönde yapacakları dijitalleştirme ve açık erişime sunma çalışmalarıyla, yerel kültürü ulusal hatta evrensel boyutta erişime sunabileceklerdir (Darçın Şahin, 2010: 71).

Amaç ve Yöntem

Bu çalışmanın temel amacı, Bartın şehrinde faaliyet gösteren dört halk kütüphanesinin şehir kültürü ile etkileşimlerini genel hatlarıyla incelemektir. Türkiye'nin en eski yerleşim merkezlerinden birisi olan Bartın şehri, sahip olduğu tarihi, kültürel ve folklorik zenginlikleriyle muazzam bir kültürel potansiyele ve çeşitliğe sahiptir. Şehrin kuzeyinde Karadeniz, doğusunda Kastamonu, Cide ve Pınarbaşı, güneydoğusunda Eflani ve Safranbolu, güneyinde Karabük ve Yenice, batısında Zonguldak, Çaycuma ve Devrek bulunmaktadır. 7 Eylül 1991 tarihinde vilayet olan Bartın, Amasra-Ulus-Kurucaşile ilçeleriyle birlikte 2143 km²'lik bir yüzölçümüne sahiptir ve 198.249 nüfusu bulunmaktadır (Ünal, 2016: 619-620).

Bartın şehrinin kültürel hayatında önemli rol oynayan kurumların başında ise halk kütüphaneleri gelmektedir. Bartın şehrinde Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğüne bağlı olarak hizmet veren dört halk kütüphanesi bulunmaktadır. Bu kütüphaneler Tablo 1'de gösterilmektedir:

Tablo 1: Bartın Şehrinde Faaliyet Gösteren Halk Kütüphaneleri

Kütüphane Adı	Kuruluş Tarihi	Hizmet Verdiği Yer	Hizmet Verdiği Yerin Nüfusu
Bartın İl Halk Kütüphanesi,	1993	Bartın - Merkez	74.609
Bartın-Ulus Kültür ve Sanatevi İlçe Halk Kütüphanesi	1988	Bartın - Ulus	3.786
Bartın-Kurucaşile İlçe Halk Kütüphanesi	1981	Bartın - Kurucaşile	2169
Bartın - Arıt Halk Kütüphanesi	1998	Bartın - Arıt	335

Araştırmada Betimsel Analiz Yöntemi kullanılarak veriler değerlendirilmiştir. Betimsel Analiz, araştırmacıların çalışmak istedikleri farklı olgu ve olaylar hakkında özet bilgi elde edebilmeleri için sıklıkla başvurdukları bir yöntemdir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2008). Araştırmada kullanılan veriler Bartın ili sınırları içerisinde faaliyet gösteren dört halk kütüphanesine gönderilen kütüphane bilgi formuna verilen yanıtlardan elde edilmiştir.

Dokuz sorudan oluşan kütüphane bilgi formları ile ilgili halk kütüphanelerinin;

- Gerçekleştirdikleri hizmet ve etkinliklerle şehir kültürünün gelişmesine katkı sağlayıp sağlayamadıkları?
- Hizmet binalarının gerek iç tasarımı gerekse dış tasarımı ile şehir kültürünü yansıtıp yansıtmadığı?
- Şehir kültürüyle ilgili materyalleri dermelerine dâhil edip edemedikleri?
- Bünyelerinde şehri tanıtıcı bağımsız bir şehir kitaplığı ya da bölüm bulunup bulunmadığı?

Sorularının cevapları aranmıştır. İlgili bilgi formları kütüphane sorumluları tarafından doldurulmak üzere 21 Nisan 2020 tari-

hinde Bartın'daki dört halk kütüphanesine gönderilmiştir. Kütüphane sorumluları tarafından doldurulan kütüphane bilgi formları 5 Mayıs 2020 tarihinde teslim alınmıştır. Kütüphane bilgi formlarından elde edilen veriler analiz edilmiştir. Ayrıca çalışma kapsamındaki halk kütüphaneleri ziyaret edilerek burada kütüphane yöneticileri ile görüşmeler de yapılmıştır.

Bulgular

Geçmişten günümüze halk kütüphaneleri şehir halkının kültürel, akademik ve sosyal yönden gelişimine bilgi hizmetleriyle destek veren kuruluşlardır. Bununla birlikte halk kütüphanelerinin kültürel gelişime sağlayacağı katkı, olanaklar ölçüsünde mümkün olmaktadır. Bu bağlamda halk kütüphanelerinin, şehir kültürüne sağlayacağı katkılar, insan kaynakları, fiziki ve teknolojik imkânları, dermelerinin niteliği ile sınırlıdır. Bu nedenle çalışmada öncelikli olarak Bartın'da faaliyet gösteren dört kütüphanenin derme, kullanıcı sayısı, insan kaynakları, bina durumu, bilgisayar kullanımı açılarından mevcut durumları ele alınacaktır.

Bartın'daki Halk Kütüphanelerinin İnsan Kaynağı, Fiziksel, Mekânsal ve Teknolojik Alt Yapıları

Halk kütüphanelerinin sahip oldukları nitelik ve nicelik olarak yeterli bir derme, onların kullanıcılarının entelektüel gelişimlerine ve dolayısıyla şehir kültürünün kalkınmasına katkı sağlama-larında önemli bir unsurdur. Bartın'da faaliyet gösteren dört halk kütüphanesinin derme sayısına ilişkin bilgiler Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2: Bartın Kütüphanelerinin Derme Sayılarına İlişkin Tablo

Kütüphane Adı	Kitap Sayısı	Sürelî Yayın Çeşidi	Kitap Dışı Materyal (CD, DVD vb.)
Bartın İl Halk Kütüphanesi	60130	259	885
Bartın-Ulus Kültür ve Sanatevi Halk Kütüphanesi	37788	40	370
Bartın- Kurucaşile İlçe Halk Kütüphanesi	12539	21	0
Bartın – Arıt Halk Kütüphanesi	10187	24	0
TOPLAM	120644	344	1255

Bartın'daki Halk kütüphanelerinin derme sayılarına bakıldığında, Bartın İl Halk Kütüphanesi'nin 60130 kitap sayısı ile en fazla kitaba sahip halk kütüphanesi olduğu görülmektedir. Bu kütüphaneyi 37788 kitap sayısı ile Bartın-Ulus Kültür ve Sanatevi Halk Kütüphanesi, 12539 kitap sayısı ile Bartın- Kurucaşile İlçe Halk Kütüphanesi ve 10187 kitap sayısı ile Bartın – Arıt Halk Kütüphanesi takip etmektedir. Bartın İl Halk Kütüphanesi sürelî yayın çeşidi (259 çeşit) olarak da diğer kütüphanelere nazaran oldukça yüksek bir sayıya sahiptir. Aynı durum CD, DVD, vb. kitap dışı materyal sayısında da geçerlidir. Bartın İl Halk Kütüphanesi 885 kitap dışı materyale sahipken, Bartın-Ulus Kültür ve Sanatevi Halk Kütüphanesinin 370 kitap dışı materyali bulunmaktadır. Tabloda dikkat çeken bir durum ise Bartın-Kurucaşile İlçe Halk Kütüphanesi ve Bartın -Arıt Halk Kütüphanesinin dermelerinde hiç kitap dışı materyalin bulunmamasıdır.

Tablo 3: Bartın Halk Kütüphanelerine ait Kullanıcı ve Üyelik Bilgileri

Kütüphane Adı	2019 Yılı Kullanıcı Sayısı	Kütüphane Üye Sayısı
Bartın İl Halk Kütüphanesi	62.399	25.685
Bartın-Ulus Kültür ve Sanatevi Halk Kütüphanesi	38.448	4.130
Bartın- Kurucaşile İlçe Halk Kütüphanesi	1.195	598
Bartın – Arıt Halk Kütüphanesi	1.390	1.336
TOPLAM	103.432	31.749

Tablo 3’de Bartın’da 2019 Yılı içerisinde 103.432 kişinin halk kütüphanelerini kullandığı görülmektedir. Bartın şehrinde en yoğun kullanılan halk kütüphanelerinin ise Bartın İl Halk Kütüphanesi (62.399 kullanıcı) ve Bartın-Ulus Kültür ve Sanatevi Halk Kütüphanesi (38.448 kullanıcı) olduğu anlaşılmaktadır. Kütüphanelerin üye sayısında da benzer bir durum söz konusudur. Bartın şehrindeki 31.503 kütüphane üyesinin 25.685’i Bartın İl Halk Kütüphanesine, 4.130’u ise Bartın-Ulus Kültür ve Sanatevi Halk Kütüphanesine üyedir.

Tablo 4: Bartın Halk Kütüphanelerindeki Personel Durumu

Kütüphane Adı	Toplam Personel Sayısı	Kütüphaneci Sayısı
Bartın İl Halk Kütüphanesi	14	5
Bartın-Ulus Kültür ve Sanatevi Halk Kütüphanesi	6	4
Bartın- Kurucaşile İlçe Halk Kütüphanesi	2	2
Bartın – Arıt Halk Kütüphanesi	2	1
TOPLAM	24	12

Bartın’daki halk kütüphanelerinin gerek personel sayısı olarak, gerekse kütüphanelerin uzman personeli olan kütüphaneci sayısı olarak olumlu bir durumda olduğu görülmektedir. Şehirde kütüp-

hanecisi olmayan halk kütüphanesi bulunmamaktadır. Bartın İl Halk Kütüphanesindeki 14 personelin 5'i, Bartın-Ulus Kültür ve Sanatevi Halk Kütüphanesindeki 6 personelin 4'ü, Bartın- Kurucaşile İlçe Halk Kütüphanesindeki 2 personelin 2'si ve Bartın – Arıt Halk Kütüphanesindeki 2 personelin 1'i kütüphanecidir. Şehirdeki halk kütüphanelerinde görev yapan toplam 24 personelin ise yarısı kütüphanecidir. Ayrıca yapılan görüşmelerde şehirdeki kütüphanelerin hepsinin yöneticisinin Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü mezunu olduğu belirlenmiştir.

Tablo 5: Bartın Halk Kütüphanelerine ait Bina Bilgileri

Kütüphane Adı	Kütüphane Binası Merkezi Bir Konumda mı?	Bina Müstakil mi?	Sosyal Kültürel Etkinlikler Yapılabilecek Salonu var mı?	Kullanım Alanı m ²
Bartın İl Halk Kütüphanesi	Kısmen	Hayır	Var	802 m ²
Bartın-Ulus Kültür ve Sanatevi Halk Kütüphanesi	Evet	Evet	Var	900 m ²
Bartın- Kurucaşile İlçe Halk Kütüphanesi	Evet	Hayır	Yok	185 m ²
Bartın – Arıt Halk Kütüphanesi	Evet	Evet	Yok	105 m ²

Tablo 5'deki bilgilerden Bartın İl Halk Kütüphanesi dışındaki diğer kütüphanelerin hizmet binalarının merkezi bir lokasyonda olduğu anlaşılmaktadır. Bartın-Ulus Kültür ve Sanatevi Halk Kütüphanesi ve Bartın – Arıt Halk Kütüphanesi müstakil bir kütüphane binasına sahipken, diğer iki kütüphanenin hizmet verdiği binalar müstakil değildir. Kullanım alanı açısından ise Bartın İl Halk Kütüphanesi (802 m²) ve Bartın-Ulus Kültür ve Sanatevi Halk Kütüphanesi (900 m²)'nin görece iyi bir durumda olduğunu söylemek mümkünken, diğer iki kütüphane için aynı şeyi söylemek mümkün değildir. Kullanım alanı açısından daha geniş

imkânlarla sahip olan Bartın İl Halk Kütüphanesi ve Bartın-Ulus Kültür ve Sanatevi Halk Kütüphanesi sosyal ve kültürel etkinlikler yapabilecekleri salonlara sahipken, Bartın- Kurucaşile İlçe Halk Kütüphanesi ve Bartın-Arıt Halk Kütüphanesinin ise bu tür etkinlikler için uygun bir ortama sahip olmadıkları görülmektedir.

Tablo 6: Bartın Halk Kütüphanelerinin Bilgisayar Sayısına İlişkin Bilgiler

Kütüphane Adı	Bilgisayar Sayısı	Personelin Kullandığı Bilgisayar Sayısı	Kullanıcıların Kullandığı Bilgisayar Sayısı
Bartın İl Halk Kütüphanesi	21	14	7
Bartın-Ulus Kültür ve Sanatevi Halk Kütüphanesi	20	9	11
Bartın- Kurucaşile İlçe Halk Kütüphanesi	12	2	10
Bartın – Arıt Halk Kütüphanesi	3	2	1
TOPLAM	56	27	29

Bartın şehrindeki halk kütüphanelerinde bulunan 56 bilgisayarın 27'si kullanıcıların istifadesine açıktır. Kullanıcılarına sağladıkları bilgisayar hizmeti ile Bartın-Ulus Kültür ve Sanatevi Halk Kütüphanesi (11 Bilgisayar) ve Bartın- Kurucaşile İlçe Halk Kütüphanesi (10 Bilgisayar) dikkat çekmektedir. Bartın İl Halk Kütüphanesi 7 bilgisayarını, Bartın – Arıt Halk Kütüphanesi ise 1 bilgisayarını kullanıcılarının hizmetine sunmuştur. Kütüphane yöneticileri ile yapılan görüşmelerde de Bartın İl Halk Kütüphanesi ve Bartın-Ulus Kültür ve Sanatevi Halk Kütüphanesinde kullanıcılara webcam, kulaklık, mikrofon, tarayıcı vb. teknolojik donanımların da sağlandığı anlaşılmaktadır. Ayrıca Bartın – Arıt Halk Kütüphanesi dışındaki kütüphanelerin hepsinin fotokopi ve projeksiyon cihazlarına sahip oldukları anlaşılmaktadır.

Bartın'daki Halk Kütüphanelerinin Şehir Kültürü Bağlamında Değerlendirilmesi

Tablo 7: Bartın Halk Kütüphanelerinin Şehir Kültürüne İlişkin Derme Geliştirme Durumu

Kütüphane Adı	Şehir Kitaplığı Durumu	Şehir Arşivi Durumu	Şehri Tanıtıcı kitap dışı materyal (dvd, cd, kaset vb.)	Şehrin yetiştirdiği yazarların eserleri takip edilip dermeye dahil ediliyor mu?	Yerel gazete, dergi vb. süreli yayınlar takip edilip dermeye dahil ediliyor mu?
Bartın İl Halk Kütüphanesi	Var	Yok	Var	Evet	Evet
Bartın-Ulus Kültür ve Sanatevi Halk Kütüphanesi	Var	Yok	Var	Evet	Hayır
Bartın- Kurucaşile İlçe Halk Kütüphanesi	Yok	Yok	Yok	Hayır	Hayır
Bartın – Arıt Halk Kütüphanesi	Yok	Yok	Yok	Evet	Hayır

Tablo 7'ye bakıldığında Bartın İl Halk Kütüphanesi ve Bartın-Ulus Kültür ve Sanatevi Halk Kütüphanesinin bir şehir kitaplığına sahip oldukları görülmektedir. Bununla birlikte kütüphane ziyaretlerinde yapılan gözlemlerde her iki kütüphanenin de şehir kitaplıklarının bağımsız bir bölüm olarak değil, kütüphanede genel kitaplık içerisinde küçük bir bölüm olarak tasarlandığı anlaşılmıştır. Bartın İl Halk Kütüphanesi şehir kitaplığı bölümünde 60, Bartın-Ulus Kültür ve Sanatevi Halk Kütüphanesi şehir kitaplığı bölümünde ise 35 kitabın bulunduğu tespit edilmiştir. Bartın'daki dört halk kütüphanesinde de şehir arşivi olarak nitelendirilecek bir bölümün olmadığı tablodan anlaşılmaktadır. Ayrıca kütüphanelere yapılan ziyaretlerde de Bartın İl Halk Kütüphanesi ve Bartın-Ulus Kültür ve Sanatevi Halk Kütüphanesinde Bartın şehri ile

ilgili CD, DVD, broşür, rehber vb. kitap dışı materyallerin bulunduğu tespit edilmiştir. Bilgi formuna verilen yanıtlardan Bartın İl Halk Kütüphanesi dışındaki kütüphanelerin yerel gazete, dergi vb. süreli yayınları takip etmedikleri anlaşılmaktadır. Bu kütüphanelerin yöneticileri tarafından yerel süreli yayınların takip edilmesinin nedeni olarak, buldukları ilçede, beldede yerel süreli yayının çıkmaması gösterilmiştir. Yapılan görüşmelerde Bartın İl Halk Kütüphanesi ve Bartın-Ulus Kültür ve Sanatevi Halk Kütüphanesinin düzenli olarak şehrin yetiştirdiği yazarların eserlerini takip ettikleri ve dermelerine dâhil ettikleri anlaşılmıştır.

Tablo 8: Bartın Halk Kütüphanelerinin Şehir Kültürüne Katkı Sağlayacak Uygulama ve Çalışmaları

Kütüphane Adı	Kütüphanenin İç mekân Tasarımında Şehirle ilgili resim, fotoğraf, el sanatları vb. materyallerden yararlanılıyor mu?	Şehir Kültürüne yönelik değerleri dijitalleştirmeye yönelik çalışmalarınız var mı?	Şehir Kültürüne yönelik değerleri açık erişime sunmaya yönelik çalışmalarınız var mı?
Bartın İl Halk Kütüphanesi	Evet	Yok	Yok
Bartın-Ulus Kültür ve Sanatevi Halk Kütüphanesi	Hayır	Yok	Yok
Bartın- Kurucaşile İlçe Halk Kütüphanesi	Hayır	Yok	Yok
Bartın - Arıt Halk Kütüphanesi	Hayır	Yok	Yok

Kütüphanelerin iç mekân tasarımında Şehir kültürü ile ilgili objelerden yararlanılmasına ilişkin soruya verilen yanıtlardan Bartın İl Halk Kütüphanesi dışındaki halk kütüphanelerinin iç mekân tasarımında bu tür objelerden yararlanmadığı görülmektedir. Bartın İl Halk Kütüphanesi Müdürlüğüne yapılan ziyaret sonucunda Kütüphanenin salon ve koridorlarında Bartın şehri ile

alakalı 16 adet tablonun bulunduğu belirlenmiştir. Tablo 8’de de görüldüğü üzere; Bartın’daki halk kütüphanelerinin Bartın Şehir kültürüne ilişkin obje ve değerleri dijitalleştirmek, açık erişime sunmak yönünde çalışmaları bulunmamaktadır.

Bartın Halk Kütüphanelerinin Şehir Kültürü Kapsamında Düzenledikleri Etkinlikler

Bartın’da faaliyet gösteren halk kütüphanelerinin Bartın şehir kültürü ile ilgili yaptıkları etkinlikler incelendiğinde yine iki kütüphanenin, Bartın İl Halk Kütüphanesi ve Bartın-Ulus Kültür ve Sanatevi Halk Kütüphanesinin ön plana çıktığı görülmektedir. Çalışmanın bu kısmında her iki kütüphanenin Bartın Şehir Kültürü ile ilgili düzenledikleri etkinliklerden örnekler sunulacaktır.

Bartın İl Halk Kütüphanesinin Şehir Kültürü ile İlgili Gerçekleştirdiği Etkinlikler

Bartın Irmağında Okuma Şenliği: İl Halk Kütüphanesi 47. Kütüphane Haftası etkinlikleri kapsamında 3 Nisan 2011 tarihinde “**Bartın Irmağında Okuma Şenliği**” adlı büyük katılımlı bir okuma etkinliği gerçekleştirmiştir. Kütüphane kullanıcıları Bartın şehrinin önemli simgelerinden birisi olan Bartın Irmağı kenarında okuma etkinliği gerçekleştirmişlerdir.

Cam Altında Kültürel Miras: Yazma Sergisi: 55. Kütüphane haftasında “Cam Altında Kültürel Miras: Yazma” konulu bir sergi düzenlenmiştir. Sergide yer alan yazmalar Bartınlı kadınların geçmişten günümüze taşıdıkları başörtüsü ve yazma geleneğini yansıtmaktadır. Sergide sergilenen yazmaların hepsi Bartın Şehir kültürünün önemli unsurlarındandır.

Bartınlı Genç Ressamlar Resim Sergisi: 20 Ekim 2019 tarihinde Bartın İl Halk Kütüphanesinin öncülüğünde Bartın’ın şehir merkezinde, Bartınlı genç ressam/resim öğretmenlerinin resimlerinin yer aldığı bir sokak sergisi gerçekleştirilmiştir.

Bartın Kültür Söyleşileri: Bartın Kültür Söyleşileri, Bartın İl Halk Kütüphanesinin Bartın Üniversitesi Dil Eğitim-Öğretim Uygulama ve Araştırma Merkezi (BÜ-DEM) ile gerçekleştirdiği önemli kültürel etkinliklerden birisidir. Etkinliğin amacı Bartın Üniversitesi'nde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin Bartın şehir kültürünü tanımaları ve Bartın şehrine daha çabuk uyum sağlamalarıdır. Bartın Kültür Söyleşileri kapsamında 6 Şubat 2020 tarihinde Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Gümüş, Bartın İl Kültür ve Turizm Müdürü Fuat Dursun ve Bartın'lı yazar Satı Lütfi Okçu'nun katılımcı olarak yer aldığı bir panel yapılmıştır. Yine Bartın Kültür Söyleşileri kapsamında 17 Şubat 2020 tarihinde de Bartınlı yerel sanatçı Aykan Sağ tarafından Karagöz Hacivat, Kukla gösterisi gerçekleştirilmiştir.

Şiirlerle Şarkılarla Geldik Size: Bartın İl Halk Kütüphanesi ile Bartın Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü'nün işbirliği ile 25 Şubat 2020 tarihinde gerçekleştirilen etkinlikte Bartınlı şarkı sözü yazarı, şair Tarık Çıtak, cezaevindeki mahkûmlarla sohbet ederek, kendi şiirlerinden örnekler okumuş ve bestelenen şiirlerini seslendirmiştir. Etkinlikte ayrıca şair, öğretmen Keramettin Çetin de şiirlerinden örnekler sunmuştur.

8 Mart Dünya Kadınlar Günü Etkinlikleri: Dünya Kadınlar Günü münasebetiyle 8 Mart 2020 tarihinde kütüphanede Bartınlı kadınlara ait bir resim sergisi açılışı yapılmıştır. Açılışın ardından düzenlenen panelde ise Bartın'ın ekonomik, kültürel, sosyal ve akademik hayatında önemli konumlarda bulunan kadın panelistler tarafından sunumlar yapılmıştır.

Bir Maniniz Yoksa Bir "Mani" Okur musunuz: Bu etkinlik Bartın İl Halk Kütüphanesi tarafından COVID 19 pandemisi sürecinde evde kalan kullanıcıları için sosyal medya üzerinden düzenlenen hem yaratıcı, hem de Bartın Şehir Kültürünün önemli ürünlerinden biri olan Bartın Manileri konusunda farkındalık yaratan bir etkinliktir. Etkinlik kapsamında kütüphane kullanıcıları Bartın manilerini okuyarak kayıt altına almışlar ve kayıt altına

aldıkları videoyu Bartın İl Halk Kütüphanesinin sosyal medya hesaplarından yayınlamışlardır. Etkinliğe kütüphane kullanıcılarından çok güzel geri dönüşler olmuş, unutulmaya yüz tutmuş Bartın manileri kütüphanenin sosyal medya hesapları aracılığıyla tekrar hayat bulmuştur.

Bartın-Ulus Kültür ve Sanatevi İlçe Halk Kütüphanesinin Şehir Kültürü ile İlgili Gerçekleştirdiği Etkinlikler

Bartın-Ulus Kültür ve Sanatevi İlçe Halk Kütüphanesi, gerçekleştirdiği hizmet ve etkinliklerle hem Ulus İlçesi, hem de Bartın şehri için kültürel anlamda marka olmuş kurumlardan birisidir. Kütüphane şehre gelen turistlerin uğrak mekânlarından biridir. Bartın-Ulus Kültür ve Sanatevi İlçe Halk Kütüphanesi yaklaşık 3800 nüfusa sahip küçük bir ilçede gerçekleştirdiği nitelikli hizmetlerle ulusal düzeyde de bilinirliğe sahiptir. Kütüphane ile ilgili yazılmış tez, kitap, makale, bildiri vb. pek çok yayın (Akman, 2009; Alaca, 2015b; Alaca, 2017; Alaca ve Yılmaz, 2017) ile yerel ve ulusal düzeyde birçok haber ve yazı bulunmaktadır. Ayrıca kütüphane Türkiye'deki Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri tarafından da -Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğrencilerine ideal halk kütüphanesi hizmetlerinin nasıl olması gerektiğini örnek bir uygulama ile göstermek amacıyla- sık sık ziyaret edilmektedir.

Bartın-Ulus Kültür ve Sanatevi İlçe Halk Kütüphanesinin şehir kültürüne yönelik çalışmalarından örnekler vermek gerekirse; Kütüphane sık sık yerel el sanatları ürünleri olan tel kırma, oya, nakış işleri ve yerel amatör ressamların yapıtlarından oluşan sergiler düzenlenmektedir. Ayrıca bölgeye mağara, bitki florası, sivil halk mimarisi vb. konularda araştırma yapmak için gelen araştırmacılara kütüphane tarafından bilgi ve rehberlik hizmetleri sunulmaktadır.

Tartışma

Bartın şehrinde faaliyet gösteren dört halk kütüphanesinin şehir kültürü ile etkileşimlerinin genel hatlarıyla ele alındığı bu çalışmada elde edilen bulgulardan hareketle; şehirdeki iki halk

kütüphanesinin (Bartın İl Halk Kütüphanesi ve Bartın – Ulus Kültür ve Sanatevi İlçe Halk Kütüphanesi) “*derme, kullanıcı, insan kaynağı, fiziksel-mekânsal ve teknolojik alt yapıları*” açısından genel olarak iyi bir durumda olduğunu söylemek mümkündür. Bununla birlikte şehirdeki halk kütüphanelerinin hepsinin Türkiye şartlarına göre sahip oldukları kütüphaneci sayısının oldukça iyi durumda olduğu görülmektedir. Şehirde kütüphanecisi olmayan halk kütüphanesi bulunmamaktadır. Ayrıca şehirdeki kütüphanelerde çalışan personelin %50’si kütüphanecidir. Bu kütüphanelerin uzman personelleriyle nitelikli hizmetler sunma ve şehrin kültürel gelişimine değer katacak etkinlikler gerçekleştirme potansiyelinin yüksek olması beklenmektedir.

Kütüphanelerin derme durumunda ise dikkat çeken önemli bir eksiklik, Bartın- Kurucaşile İlçe Halk Kütüphanesi ve Bartın-Arıt Halk Kütüphanesi dermelerinde CD, film, belgesel, bilgisayar oyunu DVD, CD-ROM. vb. kitap dışı materyallerin bulunmamasıdır. Üzerinde durulması gereken bir diğer önemli eksiklik de Bartın –Arıt Halk Kütüphanesinin kullanıcılarının hizmetine sunduğu bilgisayar sayısındaki yetersizliktir. Kütüphane kullanıcılarına 1 bilgisayar ile hizmet sunmaktadır. Bartın-Arıt Halk Kütüphanesinin hizmet verdiği yer olan Arıt, Bartın’ın kırsal bir bölgesidir. Burada yaşayanlar bilgisayar, internet ve teknolojiye erişimde şehir merkezindeki insanlara göre daha dezavantajlıdır. Bu açıdan bakıldığında kütüphanenin kullanıcılarına sunacağı bilgisayar ve teknoloji tabanlı bilgi hizmetleri, yörenin kültürel kalkınması açısından da büyük önem taşımaktadır.

Kütüphane hizmet binasının merkezi bir konumda olması şehir halkının kütüphaneyi daha çok kullanması ve dolayısıyla kütüphanenin içinde bulunduğu şehirle daha çok bütünleşmesi anlamına gelmektedir. Bu nedenle kütüphanelerin hizmet verdiği mekânların şehrin merkezi yerlerinde konumlandırılması onların içinde bulunduğu şehirle daha yoğun etkileşim içinde olmasına katkı sağlayacaktır. Gelen yanıtlardan Bartın İl Halk Kütüphanesi dışındaki halk kütüphanelerinin hizmet verdiği binaların merkezi

bir lokasyonda olduğu anlaşılmaktadır. Bartın İl Halk Kütüphanesi ise şehrin çıkışında ve şehir merkezine yaklaşık 3 km uzaklıkta bulunan bir binada hizmetlerini sürdürmektedir. Bu durum halk kütüphanesinin şehir halkı açısından bir “üçüncü mekân” a dönüşmesi için önemli bir engel teşkil etmektedir.

Kütüphane binalarının şehir kültürüne katkı sağlayacakları etkinlikleri yapabilmeleri için önemli bir faktör de halk kütüphanelerinin kullanım alanlarıdır. Geniş kullanım alanlarına ve çok amaçlı salonlara sahip olmayan halk kütüphanelerinin nitelikli kültürel etkinlikler ve hizmetler geliştirmesi beklenemez. Çalışma kapsamında incelenen 4 halk kütüphanesinden ikisinin, Bartın-Kurucaşile İlçe Halk Kütüphanesi (185m²) ve Bartın – Arıt Halk Kütüphanesi (105 m²)nin kullanım alanlarının yetersiz olduğu görülmüştür. Her iki kütüphanenin de kültürel etkinliklerini ve hizmetlerini gerçekleştirebilecekleri çok amaçlı salonları yoktur. Kütüphaneler mevcut fiziki olanaklarıyla nitelikli kültürel etkinlikler yapamayacakları gibi sunmaları gereken temel hizmetlerini bile sağlıklı bir şekilde gerçekleştiremezler.

Bartın’daki Halk Kütüphanelerinin şehir kültürü bağlamında değerlendirilmesini yapmak gerekirse; Bartın İl Halk Kütüphanesi ve Bartın-Ulus Kültür ve Sanatevi Halk Kütüphanesinin bir şehir kitaplığına sahip oldukları görülmektedir. Bununla birlikte her iki kütüphanede de şehir kitaplığı olarak isimlendirilen bölüm, bağımsız bir alandan ziyade kütüphane içinde şehir ile ilgili yayınların bir arada toplandığı raflardan ibarettir. Bartın-Kurucaşile İlçe Halk Kütüphanesi ve Bartın-Arıt Halk Kütüphanesinde ise şehir kitaplığı bulunmamaktadır. Halk kütüphanelerinde yerel dermelerin oluşturulması onların yerellikleri bağlamında son derece önemlidir. Halk kütüphanelerinde yerel bir derme oluşturulmaması büyük bir eksiklik olarak değerlendirilebilir. Bu kütüphanelerde bir şehir arşivi oluşturmak zorunluluk olarak görülmesi de (nitekim şehirdeki dört halk kütüphanesinde de şehir arşivi bulunmamaktadır), bağımsız bir şehir kitaplığının oluşturulması elzemdir. Oluşturulacak şehir kitaplığına kitap ve dergi

dışında, şehir kültürüne ilişkin fotoğraf, resim, belge, doküman, afiş, harita, kaset, CD, DVD vb. türden materyaller de eklenmelidir. Halk kütüphanelerinin yerel gazete, dergi vb. şehre ait süreli yayınları takip etmesi, dermesine dâhil etmesi ve bu yayınları koruyarak yarınlara aktarması da şehir kültürü ve tarihine katkı sağlayacak çalışmalardır. Bu konu ile ilgili sorulan soruya verilen yanıtlardan Bartın şehrine ait süreli yayın ve gazetelerin Bartın İl Halk Kütüphanesi tarafından takip edilerek dermeye dâhil edildiği anlaşılmaktadır. Diğer kütüphaneler ise buldukları yerleşim birimlerinde yerel gazete ve dergi yayınlanmadığı için bu yönde çalışmalarının olmadığını bildirmişlerdir. Ayrıca gelen yanıtlardan Bartın İl Halk Kütüphanesi ve Bartın-Ulus Kültür ve Sanatevi Halk Kütüphanesinin dermelerine yerele ilişkin kitap dışı materyalleri ekleme ve şehrin yetiştirdiği yazarların eserlerini takip edip dermeye dâhil etme konularında da diğer iki kütüphaneye göre daha duyarlı oldukları görülmektedir.

Halk kütüphanelerinin dış ve iç tasarımında da şehir kültüründen izler bulunması ve şehir kültürünün halk kütüphanesi mimarisi ve tasarımında da yaşatılması halk kütüphanelerinin yerellikleri bağlamında son derece anlamlıdır. Halk kütüphanelerine yapılan ziyaretlerde Bartın'daki dört halk kütüphanesinin de dış mekân tasarımında yerel mimari unsurlarının kullanılmadığı gözlemlenmiştir. Özellikle ahşap mimarinin ve konak kültürünün yaygın olduğu geleneksel Bartın mimarisinden ilham alınarak yapılacak kütüphane binaları son derece ilgi çekici olabilir, mimari açıdan da şehre ayrı bir değer katabilirdi. Bartın'daki halk kütüphanelerinin iç tasarımı konusunda ise yalnızca Bartın İl Halk Kütüphanesinin iç mekân tasarımında Bartın şehrine ilişkin objektiflerden yararlandığı anlaşılmaktadır. Bartın'daki tüm halk kütüphanelerinin iç mekân tasarımında Bartın'ın doğal ve tarihi güzellikleriyle ilgili tablo ve resimlerden, tel kırma, yazma vb. geleneksel değerlerden yararlanması gerekmektedir.

Üzerinde durulması gereken bir diğer önemli konu da Bartın'daki halk kütüphanelerinin şehirle ve şehir kültürüyle ilgili

değer ve objeleri dijitalleştirmeleri ve açık erişime sunmalarındır. Bartın'daki halk kütüphanelerinin hiçbirinin Bartın yerel değerlerini dijital ortama aktarma ve bu değerleri açık erişime sunmaya yönelik çalışmalarının olmadığı görülmektedir. Bartın İl Halk Kütüphanesi, hem şehrin en büyük kütüphanesi, hem de şehir kültürüne ilişkin en fazla yayın ve dokümana sahip olan kütüphanedir. Bu nedenle Bartın şehir kültürüne ait gazete, dergi, afiş, poster, fotoğraf, belge, el sanatları vb. kültürel objelerin dijitalleştirilmesi ve internet üzerinden açık erişime sunulması çalışmalarının Bartın İl Halk Kütüphanesi öncülüğünde yürütülmesi beklenmektedir. Gerçekleştirilecek bu çalışma, Bartın Şehir kültürünün korunması ve gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlayacak, hatta Bartın Şehir kültürünü ulusal ve uluslararası boyutta tanıtmaya da olanak yaratacaktır.

Sonuç

İçinde bulunduğu şehirdeki insanlara hiçbir ayırım gözetmeksizin bilgi ve kültür hizmeti sunan halk kütüphaneleri, hizmet verdiği şehrin kültür değerlerinin ve mirasının korunması ve yarınlara aktarılmasında da önemli rol oynayan kültür kurumlarıdır. Halk kütüphaneleri şehir kültürüne yönelik hizmet ve çalışmalarıyla hem şehrin kültürel kimliğinin güçlenmesine destek olurlar, hem de kullanıcılarında şehir kültürü konusunda farkındalık oluştururlar. Halk kütüphanelerinin şehir kültürü ile etkileşimi karşılıklıdır. Kütüphaneler etkinlik ve hizmetleriyle şehir kültürünü etkilerken, kütüphanenin mimarisi, iç tasarımı, dermesi ve hizmetleri de içinde bulunduğu şehrin kültüründen beslenir, etkilenir.

Bartın'da faaliyet gösteren halk kütüphanelerinin şehir kültürü ile karşılıklı etkileşimini ana hatlarıyla incelendiği bu çalışmada, elde edilen bulgular ışığında şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Bartın şehrindeki halk kütüphanelerinin dermeleri, film, belgesel, albüm, bilgisayar oyunu vb. kitap dışı materyal konusunda yeterince gelişmemiştir. Bartın- Kurucasıle İlçe

Halk Kütüphanesi ve Bartın – Arıt Halk Kütüphanesi'nin dermelerinde hiç kitap dışı materyal bulunmamaktadır.

- Kütüphanelerin insan kaynakları açısından ise Türkiye şartlarına göre iyi bir durumda olduklarını söylemek mümkündür. Şehirdeki kütüphanelerde çalışan tüm personelin yarısı kütüphanecidir. Şehirdeki tüm kütüphanelerin sorumlusu ya da yöneticisi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü mezunu uzmanlardır, dolayısıyla şehirde kütüphanecisi olmayan halk kütüphanesi bulunmamaktadır.
- Şehirdeki üç kütüphane (Bartın-Ulus Kültür ve Sanatevi Halk Kütüphanesi, Bartın- Kurucaşile İlçe Halk Kütüphanesi ve Bartın – Arıt Halk Kütüphanesi) merkezi bir lokasyona sahipken, Bartın İl Halk Kütüphanesi şehir merkezine yaklaşık 3 km uzaklıkta bir konumda yer almaktadır.
- Kütüphane binalarının kullanım alanlarına bakıldığında ise Bartın İl Halk Kütüphanesi (802 m²) ve Bartın-Ulus Kültür ve Sanatevi Halk Kütüphanesinin (900 m²) şartlarının daha iyi olduğu görülmektedir. Her iki kütüphane de kültürel faaliyetlerin gerçekleştirilebilmesi için çok amaçlı salonlara sahiptirler. Bartın-Kurucaşile İlçe Halk Kütüphanesi ve Bartın-Arıt Halk Kütüphanesi ise hem kullanım alanı olarak yetersizdirler hem de çok amaçlı salonlara sahip değildirler.
- Bartın-Arıt Halk Kütüphanesinin şehirdeki diğer halk kütüphanelerine göre sahip olduğu ve kullanıcılarının hizmetine sunduğu bilgisayar sayısı yetersizdir. Kütüphane kullanıcılarının hizmetine yalnızca 1 bilgisayar vermektedir. Kütüphanenin teknolojik donanımı da diğer kütüphanelere göre olumsuz bir durumdadır.
- Bartın şehrindeki iki kütüphane (Bartın İl Halk Kütüphanesi ve Bartın-Ulus Kültür ve Sanatevi Halk Kütüphanesi), şehir kitaplığına sahiptir. Her iki kütüphanedeki şehir kitaplıkları nicelik olarak yetersizdir ve genel kitaplık içinde bir bölüm olarak tasarlanmıştır. Özellikle Bartın İl Halk Kütüphanesinde oluşturulan şehir kitaplığında nicelik olarak daha fazla

kaynağın olması beklenmektedir. Zira il halk kütüphanelerinin her alanda öncü olması beklenildiği gibi yerele yönelik derme geliştirme konusunda da öncü ve örnek olmaları gerekir. Bartın-Kurucaşile İlçe Halk Kütüphanesi ve Bartın-Arıt Halk Kütüphanesinde ise ayrı bir şehir kitaplığı bulunmamaktadır. Ayrıca şehirdeki hiçbir kütüphanenin bünyesinde bir şehir arşivi de oluşturulmadığı anlaşılmaktadır.

- Bartın şehrini tanıtıcı kitap dışı materyalin, kütüphane dermelerinde bulunma ve şehrin yetiştirdiği yazarların eserlerinin takip edilme durumlarına bakıldığında da Bartın İl Halk Kütüphanesi ve Bartın-Ulus Kültür ve Sanatevi Halk Kütüphanesinin bu konularda çalışmalarının ve hassasiyetlerinin olduğu görülmektedir. Bartın-Kurucaşile İlçe Halk Kütüphanesi ve Bartın-Arıt Halk Kütüphanesinde ise tersi bir durum söz konusudur.
- Bartın İl Halk Kütüphanesi tarafından şehirdeki yerel gazete, dergi vb. süreli yayınlar düzenli olarak takip edilerek, dermeye dâhil edilmektedir. Ayrıca bu yayınlar kütüphane tarafından sistematik bir şekilde arşivlenmektedir. Diğer kütüphanelerde ise bu tür çalışmalar bulunmamaktadır. Bunun nedeni ise Bartın ilçelerinde yerel gazete, dergi vb. çalışmaların olmamasıdır.
- Bartın şehrindeki halk kütüphaneleri içerisinde iç mekân tasarımında şehirle ilgili resim, fotoğraf, el sanatları vb. objeleri kullanan tek kütüphane; Bartın İl Halk Kütüphanesidir. Diğer kütüphanelerin iç mekân tasarımında yerele yönelik obje ve materyallerden yararlanma durumu söz konusu değildir. Ayrıca şehirdeki hiçbir kütüphanenin mimarisinde de şehir kültürünü yansıtan unsurlar bulunmamaktadır.
- Bartın'daki halk kütüphanelerinin şehir kültürüne ilişkin yaptıkları çalışmalarda önemli bir eksikleri ise; şehir kültürünün dijitalleştirilmesi ve açık erişime sunulması yönünde hiçbir çalışmalarının olmamasıdır. Bartın'daki halk kütüphanelerinin hiçbirinin bu kapsamda bir somut bir girişimi

bulunmamaktadır. Kütüphaneler şehir kültürünü dijital teknolojiler aracılığıyla ulusal hatta evrensel boyutta tanıtma fırsatından yararlanamamaktadırlar.

- Halk kütüphanelerinin gerçekleştirdikleri ve şehir kültürü ile bağlantılı olabilecek etkinlikler bağlamında, Bartın İl Halk Kütüphanesi tarafından gerçekleştirilen etkinlikler oldukça dikkat çekicidir. Kütüphanenin gerçekleştirdiği etkinliklerde şehir insanı ile bütünleştiği, geleneksel ve kültürel değerler konusunda farkındalık yarattığı, şehirdeki sanatsal faaliyetleri ve sanatçıları desteklediği, şehre farklı ülkelerden gelen yabancı öğrencilerin kentle kaynaşmasına katkı sağladığı, şehirdeki kamu kurum ve kuruluşları, üniversite ve sivil toplum örgütleriyle işbirlikleri yaptığı, şehirde yaşayan dezavantajlı gruplara ulaşmaya çalıştığı, sosyal medya ve interneti etkin bir şekilde kullanarak farklı ve yaratıcı etkinlikler tasarladıkları göze çarpmaktadır. Kütüphanenin gerçekleştirdiği bu etkinlikler Bartın şehir kültürünün daha demokratik ve daha katılımcı bir yapıya evrilmesine de katkı sağlamaktadır.
- Bartın-Ulus Kültür ve Sanatevi İlçe Halk Kütüphanesi ise ortaya koyduğu hizmet ve etkinliklerle Bartın şehri için kültürel anlamda marka olmuş bir kütüphanedir. Pek çok bilimsel çalışmaya ve habere konu olmuş olan ve Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri tarafından sık sık ziyaret edilen kütüphane, şimdiden Bartın şehrinin önemli kültür unsurlarından birisidir.

Genel olarak bir değerlendirme yapmak gerekirse Bartın şehrindeki halk kütüphanelerinin verdikleri hizmetler ve gerçekleştirdikleri etkinliklerle Bartın şehir kültürüne olumlu yönde katkı sağladıkları söylenebilir. Bununla birlikte halk kütüphanelerini şehrin kültürü ile bütünleşmesi yönünden değerlendirecek olursak Bartın İl Halk Kütüphanesinin ve Bartın-Ulus Kültür ve Sanatevi İlçe Halk Kütüphanesinin diğer kütüphanelere göre oldukça

iyi durumda olduklarını söylemek mümkündür. Çalışmada elde edilen sonuçlardan hareketle aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

- Bartın şehrindeki halk kütüphanelerinin dermeleri, özellikle de Bartın- Kurucaşile İlçe Halk Kütüphanesi ve Bartın – Arıt Halk Kütüphanesi'nin, dermeleri film, belgesel, albüm, bilgisayar oyunu vb. kitap dışı materyal konusunda geliştirilmelidir. Ayrıca Bartın – Arıt Halk Kütüphanesi bilgisayar donanımı ve kullanıcılarına sundukları teknolojik imkânlar bağlamında da ivedi olarak iyileştirilmelidir.
- Bartın İl Halk Kütüphanesi tarafından Bartın'ın merkezi bir yerinde bir şube kütüphanesi açılmalıdır. Kütüphane binası geleneksel Bartın şehir mimarisinden esinlenerek ahşap mimari ile tasarlanmalıdır. Kütüphane binası Bartın'ın simge binalarından birisi olacak şekilde planlanmalıdır. Ayrıca Bartın İl Halk Kütüphanesi tarafından oluşturulacak kapsamlı bir şehir kitaplığı, bu şube kütüphanesi içinde yer almalıdır.
- Bartın- Kurucaşile İlçe Halk Kütüphanesi ve Bartın – Arıt Halk Kütüphanesi de imkânlar dâhilinde yeni bir hizmet binasına taşınmalıdır. Hizmet binası kullanım alanı olarak geniş, merkezi bir konumda ve çok amaçlı bir salona da sahip olmalıdır. Kütüphanelerin yeni hizmet binaları, ahşap mimari ile tasarlanarak geleneksel Bartın şehir kültürünü yansıtmalıdır.
- Bartın İl Halk Kütüphanesi ve Bartın-Ulus Kültür ve Sanatvi Halk Kütüphanesindeki var olan şehir kütüphaneleri hem nitelik hem de nicelik olarak geliştirilmeli, şehirle ilgili cd, dvd, fotoğraf, belge, afiş, harita, vb. kitap dışı materyallerle zenginleştirilmelidir. Bartın- Kurucaşile İlçe Halk Kütüphanesi ve Bartın – Arıt Halk Kütüphanesinde ise şehir kitaplığı kurulması için hızlı adımlar atılmalıdır.
- Bartın İl Halk Kütüphanesi tarafından şehirdeki yerel gazete, dergi vb. süreli yayınlar başta olmak üzere, şehre ait kül-

türel değerler ve unsurlar dijitalleştirilmeli ve açık erişime sunulmalıdır. Bu konuda diğer halk kütüphaneleri ve yerel kuruluşlarla etkin işbirlikleri yapılmalıdır.

- Bartın Şehrindeki halk kütüphanelerinin iç mekân tasarımında Bartın'ın zengin kültürel değerleri ve objeleri kullanılmalıdır. Bu bağlamda kütüphanelerde Bartın'ın doğal ve tarihi güzelliklerine ilişkin fotoğraflar, resimler, görseller; şehrin geleneksel el sanatlarından örnekler; Bartın'ın yetiştirdiği önemli şahsiyetlere ilişkin fotoğraf, resim ve belgelerden yararlanılmalıdır.
- Şehir kültürüne yönelik etkinlikler konusunda özellikle Bartın İl Halk Kütüphanesinin farklı ve yaratıcı etkinlikleri bulunmaktadır. Bu tür etkinliklerin diğer halk kütüphaneleri tarafından da gerçekleştirilmesi şehrin tamamında Bartın şehir kültürüne ilişkin bir farkındalık yaratacaktır.
- Şehir kültürü ile ilgili yapılacak etkinliklerin sürekliliği ve sürdürülebilirliği etkin katılım ve katılımcılarla mümkündür. Bu bağlamda halk kütüphanelerinin yapacakları etkinliklerde Bartın'daki sivil toplum kuruluşları, yerel kurumlar, okullar ve üniversite ile gerçekleştirecekleri işbirlikleri, bu etkinliklerin çok daha fazla insana ulaşmasını sağlayacaktır.

Bartın'daki halk kütüphanelerinin şehir kültürü kapsamında yapacağı her etkinlik ve her hizmet, hem halk kütüphanelerine hem de Bartın şehir kültürüne değer katacaktır. Bu etkinlik ve hizmetler aynı zamanda şehrin geçmişi ve geleceği arasında bir köprü görevi üstlenecektir. Halk kütüphanelerinin şehrin kültürel değerlerine ve mirasına dokunan her türlü aktiviteyi ve hizmetleri gerçekleştirmeleri, bu kapsamda yapılan etkinliklere katkı sağlamaları onların yerel işlevlerinin bir sonucudur.

Kaynakça

- Akman, İ. (2000). Bilgi Çağı ve Halk Kütüphaneleri. *Türk Kütüphaneciliği*, 14(3), 355-356.
- Akman, İ. (2009). Ulus Halk Kütüphanesi ve halkla ilişkiler uygulamaları. *Türk Kütüphaneciliği*, 23(2), 386-392.
- Alaca, E. (2015a). Trabzon'da Halk Kütüphaneleri ve Halk Kütüphanelerinin Şehir Kültürüne Katkısı. *Uluslararası Karadeniz Havzası Halk Bilimi Araştırmaları Dergisi*, vol.1, 227-241.
- Alaca, E. (2015b). *Halk kütüphanelerinde yenilikçi hizmet geliştirme süreci: Bartın Ulus Kültür ve Sanatevi halk kütüphanesi örneği. (Yüksek lisans tezi)*. Erişim adresi: http://www.bby.hacettepe.edu.tr/yayinlar/dosyalar/alaca_yl.pdf
- Alaca, E. (2017). *Halk Kütüphanelerinde Yenilikçi Hizmet: Bartın Ulus Kültür ve Sanatevi Halk Kütüphanesi Örneği*, İstanbul: Hiperlink.
- Alaca, E., Yılmaz, B. (2017). Bartın Ulus Kültür ve Sanatevi Halk Kütüphanesi'nde yenilikçi hizmet yaklaşımının kullanıcı memnuniyetine etkisi. *Türk Kütüphaneciliği*, 31(3), 334-347.
- Altay, A. (2018) Yerel Bellek Kurumları Olarak Halk Kütüphaneleri: Türkiye'de Durum. Odabaş, H. ve Akkaya, M. A. (Ed.) *Halk Kütüphaneleri: Geçmişten Geleceğe Yönelimler ve Yeni Roller içinde* (s. 349-368) İstanbul: Hiperyayın
- Altay, A. ve Yankova, I., (2016). Türkiye'deki il halk kütüphanelerinin yerel kültür açısından değerlendirilmesi. Özel, N. ve Çakmak, T. (Ed.) *Uluslararası Kültürel Mirasın ve Kültürel Bellek Kurumlarının Yönetimi Kongresi = International Congress on Management of Cultural Heritage and Cultural Memory Institutions (17-20 Eylül 2014, İstanbul) Bildiri Kitabı içinde* (ss. 445-451). Ankara: Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği.
- Asunakutlu, T. ve Safran, B. (2004) Kültürel Farklılıklardan Kaynaklanan Çatışmalara Yönelik Bir Araştırma. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 6(1), 26-49.
- Atılğan, D. (2012). Nevşehir'de kültür ve kütüphaneler. *I. Uluslararası Nevşehir Tarih ve Kültür Sempozyumu (16-19 Kasım 2011, Nevşehir) Bildirileri cilt.2 içinde* (ss.329-352). Nevşehir. Nevşehir Üniversitesi.
- Aytaç, Ö. (2002). *Sosyoloji-Bir Giriş Denemesi*, Elazığ: Dünya Matbaacılık.

- Baykan, E. (2007). *Turizmin yerel kültür üzerindeki etkilerinin yöre halkı tarafından algılanması: Ürgüp yöresine yönelik bir uygulama*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- CALIMERA Kılavuz İlkeleri: İyi uygulama kılavuzu (2005). Erişim adresi: <http://www.calimera.org/Countries/Turkey.aspx>
- Çakır, C. Ş. (2010). *Somut Olmayan Kültürel Mirasın Müzelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çiçek, N., Günalan, R. (2015). Üsküdar Belediyesinde Bir Kent Hafıza Merkezi Modeli. Yılmaz, C., Tomar, C. ve Demir, U. (Ed.) *Uluslararası Üsküdar Sempozyumu VIII (21-23 Kasım 2014, Üsküdar) Bildiriler Kitabı c. III* içinde (ss. 395-413). İstanbul: Üsküdar Belediyesi
- Dalkılıç, Mehmet (2018) Türk İslam Bilim Adamlarının Sinop Şehir Kimliğine Etkisi, *Uluslararası Geçmişten Günümüze Sinop'ta Türk-İslam Kültürü Sempozyumu (5-7 Ekim 2018) Bildiriler Kitabı* cilt: II içinde (ss. 703-722) Sinop.
- Darçın Şahin, İ. (2010). *Yerel Kültür Mirasının Dijitalleştirilmesi ve Halk Kütüphaneleri:Yalova Örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi: Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Demir, G. (2015). Çok-Kültürlü Topluluklar: Kütüphane Hizmetleri Kılavuzu. *Türk Kütüphaneciliği*, 29(4), 744-784.
- Dinler, S. (2018). *Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Eserlerinde Şehir Kültürü* (Yayınlanmamış Doktora Tezi) İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Duman, H. (2004). Halk kütüphanelerinde yeniden yapılanma. *Türk Kütüphaneciliği* 18 (4), 418-445.
- Ergin, M. (1986). *Üniversiteler İçin Türk Dili*. İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
- Ersoy, O. (1966). *Halk kütüphanelerimiz üzerine bir araştırma*. Ankara: Güven Matbaası.
- Güvenç, B. (2015). *İnsan ve kültür*. İstanbul: Boyut Yayıncılık.
- Holton, R. J. (1999). *Kentler Kapitalizm ve Uygarlık* (Çev. Ruşen Keleş), İmge Kitapevi, Ankara.
- IFLA (2007). *Halk Kütüphanesi Hizmeti: Gelişim İçin IFLA/UNESCO İlkeleri* (Çev. Bülent Yılmaz). İstanbul: Türk Kütüphaneciler Derneği İstanbul Şubesi.

- IFLA (2009). Çok Kültürlü Kütüphane Bildirgesi Erişim adresi: <https://www.ifla.org/files/assets/library-services-to-multiculturalpopulations/publications/multicultural-communities-tr.pdf>
- Keseroğlu, H. (1989). *Halk kütüphanesi politikası ve Türkiye Cumhuriyeti'nde durum*. İstanbul: Türk Kütüphaneciler Derneği İstanbul Şubesi.
- Keseroğlu, H. S. (2003). Halk kütüphanesi: Çocuklar ve okullarla ilişkisi. B. Yılmaz (ed.), *Bilgi toplumuna doğru halk kütüphaneleri: Pulman-XT Türkiye ulusal toplantısı (16-19 Kasım 2002, Milli Kütüphane, Ankara) sonuç raporu* içinde (ss. 33-37). Ankara: ANKOS, Türk Kütüphaneciler Derneği.
- Koyuncu Okca, A. (2019) Yerel Yönetimlerin Kent Belleğine Katkısı: Ödemiş Belediyesi Yıldız Kent Arşivi ve Müzesi. *SDÜ Art-e Sanat Dergisi*, 12(24), 405-424.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı (2012). *Halk Kütüphaneleri Yönetmeliği*. Erişim adresi: <http://www.kygm.gov.tr/Eklenti/5,halkkutuphaneleriyonetmeliği-11-01-2012-resmi-gazetepdf.pdf?0>
- Oğuz, E. S. (2013). Kültür politikaları ve kütüphaneler: Kuramsal bir yaklaşım. *Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar E-Dergisi*. Erişim Adresi: <http://www.sdergi.hacettepe.edu.tr/makaleler/Esin-Sultanoguzmak.pdf>
- Polat, C., & Akkaya, M. A. (2018). Toplumsal Kültür Kurumu Olarak Halk Kütüphaneleri: Çankırı Halk Kütüphanelerinin Olanaklar ve Hizmetler Durum Haritası. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 58(1), 534-570.
- PULMAN İlkel El Kitabı. (2002). Ankara: Türk Kütüphaneciler Derneği ve Kültür ve Turizm Bakanlığı. Erişim adresi: <http://www.kutuphaneci.org.tr/genel/pilkeler.pdf>
- Smith, M. J. (2000). *Culture*. Philadelphia: Open University Press.
- Sümbül, G. (2019). *Yerel kültürün turist rehberleri tarafından aktarılması-nero turist rehberleri üzerine bir araştırma* (Yüksek lisans tezi). Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Türk Dil Kurumu (2020) Erişim adresi: <https://sozluk.gov.tr/>
- UNESCO (1995). Halk Kütüphanesi Bildirgesi. (Çev. Tonta, Y.) *Türk Kütüphaneciliği*. 9(2), 144-147.
- Ünal, Y. (2016). Millî Mücadele'de Bartın, *Tarih Okulu Dergisi*, 9(25), İzmir.

- Yalçınkaya, Y. (2016). Dijital kültür ve dijital kütüphane. *Türk Kütüphaneciliği*, 30(4), 595-618.
- Yılmaz, B. (1996). *Halk kütüphanesi kullanımı sosyo ekonomik bir çözümleme*. İstanbul: Türk Kütüphaneciler Derneği İstanbul Şubesi.
- Yılmaz, B. (1999a). Halk Kütüphanesinin Toplumsal Kaynakları Üzerine Bazı Saptamalar. (Haz. Bayram, Ö. ve diğerleri) *Bilginin Serüveni: Dünü, Bugünü ve Yarını Türk Kütüphaneciler Derneği'nin Kuruluşunun 50. Yılı Uluslararası Sempozyum Bildirileri (17-21 Kasım 1999.Ankara)* içinde (ss.544-564). Ankara: Türk Kütüphaneciler Derneği.
- Yılmaz, B. (2009). *Türkiye'de Kültür Politikası ve Kütüphane*. Ankara: Türk Kütüphaneciler Derneği Ankara Şubesi.